

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN İNGİLİZCE ÖĞRENME KAYGILARI İLE İNGİLİZCE ÖZYETERLİK İNANÇLARININ İNCELENMESİ

Doç. Dr. Aytunga Oğuz
Dumlupınar Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Kütahya
aytungaoguz@hotmail.com

Emine Akkaş Baysal
Fatih Anadolu Lisesi
Afyonkarahisar
akkas85@yahoo.com

Özet

Çalışmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerinin yabancı dil kaygıları ile İngilizce özyeterlik inançları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini 2014-2015 öğretim yılında, Afyonkarahisar il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim 280 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada, "İngilizce İle İlgili Özyeterlik İnancı Ölçeği" ile "Ortaöğretim Öğrencilerinin İngilizce Öğrenimlerini Etkileyen Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği" kullanılmıştır. İngilizce özyeterlik ölçeğinin güvenirlik değeri .95; yabancı dil kaygısı ölçeğinin güvenirlik değeri ise .94 olarak hesaplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistikler, t-testi, ANOVA, Scheffe ve Pearson Correlation testleri kullanılmıştır. Araştırma bulguları, ortaöğretim öğrencilerinin İngilizce öğrenmeye yönelik kaygı puanları ile İngilizce özyeterlik inanç puanları arasında alt boyutlarda (okuma, yazma, dinleme, konuşma) anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir ($p<.05$). Öğrencilerin İngilizce özyeterlik inançları ve öğrenme kaygıları arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki ($r=-.274$) bulunmuştur. Bulgulara göre, ortaöğretim öğrencilerinin İngilizce öğrenmeye yönelik kaygılarının giderilmesinin İngilizce ile ilgili özyeterlik inançlarını artırabileceği söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Ortaöğretim, İngilizce Özyeterlik İnancı, İngilizce Öğrenme Kaygısı.

THE INVESTIGATION OF HIGH-SCHOOL STUDENTS' ENGLISH LANGUAGE LEARNING ANXIETY AND SELF-EFFICACY BELIEFS

Abstract

The aim of study is to examine the relationship between foreign language anxiety and English self-efficacy of high school students. This research was designed with relational screening model. The study was conducted with 280 high school students in Afyonkarahisar. "Self-efficacy Scale for English" and "Foreign Language Anxiety Scale" were used. The reliability of self-efficacy scale was calculated as .95 and the reliability of foreign language anxiety scale was calculated as .94. t-test, ANOVA, Scheffe and Pearson Correlation were used to analyze the data. According to findings, there is a meaningful difference between English language learning anxiety and the subdimensions (reading, writing, listening, speaking) English self-efficacy ($p<.05$). Moreover, there is an important negative relationship ($r=-.274$) between self-efficacy and learning anxiety. According to findings, it can be said that the more the anxiety level of students decreases the more the level of their self efficacy increases.

Key Words: High-school students, English self-efficacy, Foreign language anxiety.

GİRİŞ

Toplumlar arası ilişkilerin ve işbirliğinin yaygınlaşması ve iletişim kanallarının hızla çoğalması sonucunda, bireylerin yabancı dil öğrenme gereksinimi daha da artmış ve böylelikle yabancı dil bilmek bireyin sahip olması gereken en önemli niteliklerden biri olmuştur (Crystal, 1997). Kachru (1990) ve Hamid'in (2009)de belirttikleri gibi, İngilizce global bir dil olarak önemli rol oynamaktadır. Pek çok ülkede İngilizce yeterliğine sahip olmanın Alaaddin'in lambasına sahip olmak gibi olduğu söylenir, çünkü İngilizce yeterliğine sahip olma bilim ve teknoloji, uluslar arası iş dünyası ve eğitime girişi garantilemenin yolu olarak görülmektedir.

Bireylerin hızla artan yabancı dil öğrenme ihtiyacının etkili öğrenme ortamlarında karşılanması gerekmektedir. Öğrencilerin öğrenme ortamlarda bir yabancı dili öğrenmesini doğrudan ya da dolaylı olarak birçok etken olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir. Öğrenme sürecinde öğrencilerin bireysel farklılıklarının son derece önemli olduğu ve öğrenmenin parmak izi kadar kişisel olduğu bilinmektedir (Horwitz, 1986). Bu nedenle yabancı dil öğrenme sürecinde bireysel farklılıkların dikkate alınması; öğretim programı, materyaller, öğretim teknikleri, öğrenme stratejileri gibi değişkenlerin geliştirilmesi gerektiği gibi öğrencilere olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulması ve duyuşsal özelliklerinin geliştirilmesi de önem taşımaktadır. Çünkü öğrenmeyi etkileyen etkenlerin bir kısmı duyuşsal özelliklerdir. Bireyin sahip olduğu tutum, motivasyon, yetenek, zeka düzeyi, genel uyarılmışlık hali, kaygı gibi duyuşsal etkenler öğrenme sürecinde önemli rol oynamaktadır (Schunk, 2008). Nitekim bu özelliklerden biri olan kaygı ile ilgili yapılan araştırmalar (Aydın, 1999; Horwitz, 1986; Horwitz, Horwitz ve Cope, 1986; Horwitz ve Young, 1991; Ganschow ve Sparks, 1996; MacIntyre ve Gardner, 1994; Von Wörde, 1998), bireyin sahip olduğu kaygı düzeyinin yabancı dil öğrenmesinde rol oynayan önemli etkenlerden biri olduğuna işaret etmektedir. Öğrencilerin sahip oldukları yabancı dil kaygısı, öğrenmelerini, İngilizce dersi hakkında olumlu düşüncelerini ve kendilerini rahat hissetmelerini engellemektedir.

Kaygı ile ilgili bugüne dek çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Sapir ve Aranson (1990) kaygıyı; belirsizlik, korku, endişe, sıkıntı, huzursuzluk, kontrol kaybı ve kötü bir şey olacağı düşüncesiyle bireyde oluşan hoş olmayan duygu durumu olarak; Spielberg (1972) ise sinir sistemini harekete geçiren gerginlik hissi olarak tanımlamıştır. Kyosti (1992), kaygının bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutları içeren karmaşık bir durum olduğunu ileri sürmektedir. Horwitz, Horwitz ve Cope (1986) ise yabancı dil kaygısını dil öğrenme sürecinin eşsizliğinden ortaya çıkan öğrenme ortamı ile ilgili öz benlik, inanç, duygu ve davranışlardaki karmaşıklık olarak tanımlamışlardır. MacIntyre ve Gardner (1993), yabancı dil kaygısını öğrenilmiş duygusal bir tepki olarak görmektedir. Başlangıçta öğrenenin yaşayabileceği basit bir kaygının, kaygı durumunun tekrar etmesi sonucu ikinci bir dil öğrenmeye karşı oluşan bir kaygı durumuna dönüşebileceğini belirtmişlerdir.

Birey bir alanda kendisini yeterli hissetmiyorsa, o alanda başarılı olamayacağına inanmakta ve bu inanç, kaygı ve strese neden olabilmektedir (Pajares, 1997). Ortaya çıkan kaygı düzeyinin yüksek olması, akademik başarıyı olumsuz etkilemektedir (Wolters ve Pintrich, 1998). İlgili alanyazın incelendiğinde, pek çok araştırmada kaygı düzeyi ile yabancı dil başarısı arasında anlamlı ve negatif bir ilişkinin bulunduğu görülmüştür. Örneğin, Horwitz (2001), yüksek kaygı taşıyan öğrencilerin yabancı dil sınıfında konuşmaktan korktuklarını belirlemiştir. Kaygı düzeyi yüksek öğrencilerin yabancı dil dersinde paniklediklerini, kendilerini gergin hissettiklerini ve kafalarının karıştığını, çekingen olduklarını belirtmiştir. MacIntyre, Noels ve Clement (1997) araştırmalarında, dil kaygısı arttıkça öğrencilerin fikirlerini daha çok dile getirdiklerini ancak kompozisyon kalitesinin ve öz yeterlik inançlarının düştüğünü ortaya koymuşlardır. Andrade ve Williams (2009) da çalışmalarında yüksek kaygı taşıyan öğrencilerin yabancı dil sınıfında konuşmaktan korktukları sonucuna ulaşmışlardır. Yaptıkları araştırmanın bulguları, yabancı dil öğreniminde kaygının daha çok test sırasında ortaya çıktığını göstermektedir. Yabancı dil öğrencilerinin çoğunlukla dil bilgisi kurallarını bildiklerini ancak daha çok sözlü sınav ya da test sırasında bunları unuttuklarını dile getirmişlerdir. Yine; Türkiye'de gerçekleştirilen bazı çalışmalarda (Batumlu, 2006; Dalkılıç, 2001; Ergür, 2004; Gülsün, 1997; Oya, Manola ve Greenwood, 2004; Öner ve Gedikoğlu, 2007; Sarigül, 2000) yüksek kaygının yabancı dil öğrenmeyi olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yabancı dil öğrenme sürecinde kaygı düzeyini kontrol etmek kadar, öğrencilerin öz yeterlik inancına sahip olmaları da son derece önemlidir. Bandura (1977), öz yeterliği bireylerin olası durumlar ile başa çıkabilmek için

gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabildiklerine ilişkin yargıları olarak tanımlamıştır. Öz yeterlik inancı bireylerin yaşamlarındaki olaylara ilişkin performans gösterme yeteneklerine ait inançlardır ve bu inançlar bireyin ne hissettiğini, ne düşündüğünü, kendini nasıl motive ettiğini ve nasıl davrandığını belirlemektedir (Bandura, 1993).

Raofi, Tan ve Chan (2012) düşük kaygı düzeyinin daha güçlü öz yeterlik inancına yol açtığını ifade etmişlerdir. Krashen (1987), dil öğrenmede duyuşsal faktörlerin rolünü vurgulayarak, ikinci dil öğrenme başarısını etkileyen sebepler arasında öz yeterlik ve kaygıyı göstermiştir. Motivasyon oranı yüksek, bütünleştirici tutumu olan, kendine güveni yüksek ve kaygı düzeyi düşük öğrencilerin dil öğrenme başarısının arttığını belirtmiştir. Kaygıdan uzaklaşan bir öğrenci, kendi dil öğrenimi hakkında daha net yargılara sahip olmakta ve başarısına engel oluşturan durumlardan nasıl sıyrılması gerektiğini bilmektedir. Pajares (2003), yabancı dilde yazma becerisi ile ilgili yaptığı çalışmada, yazma becerisi hakkında olumlu inançlara sahip olan öğrenenlerin yazarken daha az kaygılı olduklarını ifade etmiştir. Yine Cheng (2004) çalışmada yabancı dilde yazma kaygısı ile yabancı dil yazma öz yeterlik inancı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öztürk ve Saydam (2014), yabancı dilde yazmada öz yeterlik ve kaygı üzerine yaptıkları çalışmada üniversite hazırlık öğrencilerinin İngilizce yazma kaygıları ile İngilizce yazma öz yeterlik inançları arasında negatif ve anlamlı bir ilişkinin var olduğunu belirlemişlerdir. Öğrencilerin İngilizce yazma kaygıları arttıkça, İngilizce yazma öz yeterlik inançlarının ciddi ölçüde düştüğünü belirtmişlerdir. Wang ve Li (2010) ise çalışmalarında okuma öz yeterliğinin önemli derecede okuma stratejileriyle ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Yüksek okuma öz yeterliğine sahip olan öğrenenlerin düşük okuma öz yeterliğine sahip öğrencilere göre daha iyi performans gösterdikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Öğrencilerin İngilizce öğrenmelerini etkileyen kaygı durumlarının kontrol edilmesi, İngilizce derslerinde kendilerini daha iyi ifade etmelerine, rahat hissetmelerine ve daha yüksek öz yeterlik inancına sahip olmalarına yardımcı olabilir. İngilizce öğrenme kaygısı yüksek olmayan ve İngilizce öz yeterlik inancı güçlü olan öğrenciler İngilizce derslerinde daha başarılı olabilirler. Ortaöğretim öğrencilerinin yabancı dil kaygısının ve İngilizce öz yeterlik inançlarının belirlenmesi, öğrencilerin kaygı düzeylerinin kontrol altına alınmasına ve daha güçlü öz yeterlik inancına sahip olmalarını sağlayacak öğrenme ortamlarının düzenlenmesine katkı getirebilir. Bu bağlamda ilgili alanyazın incelendiğinde yabancı dil kaygısını çeşitli değişkenler açısından ele alıp inceleyen farklı çalışmalar mevcuttur (Baş, 2013; Akpur, 2005; Batumlu, 2006; Çelebi, 2009; Dalkılıç, 2001; Onur, 2003; Sarıgül, 2000; Sertçetin, 2006; Baş 2014; Aydın ve Zengin, 2008; Batumlu ve Erden 2007; Bekleyen 2004; Aydın ve Takkaç, 2007; Önem 2010; Zhanibek, 2001). Yine ilgili alan yazında İngilizce öz yeterlik ile ilgili çalışmalar gözden geçirildiğinde öz yeterlik ile ilgili çeşitli çalışmaların yapıldığı, ancak çalışmaların özellikle İngilizcedeki dört temel beceriden birisine ilişkin özyeterlik inancını ele aldığı ve üniversite öğrencilerinin ya da öğretmenlerin özyeterlik inancına ilişkin gerçekleştirilmiş olduğu görülmüştür (Aktaş, 2014; Chang, 2004; Çubukcu, 2008; Öztürk ve Saydam, 2014; Pajares, 2003). Özellikle Türkiye’de ortaöğretim öğrencilerinin yabancı dil kaygısı ve İngilizce öz yeterlik inançları arasındaki ilişkiyi ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda özellikle haftalık ortalama altı ders saati İngilizce dersi gören ortaöğretim öğrencilerinin yabancı dil kaygıları ve İngilizce öz yeterlik inançları arasındaki ilişkiyi ele alan bir çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerinin, yabancı dil kaygıları ile İngilizce öz yeterlik inançlarının cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığını; öğrencilerin yabancı dil kaygıları ile İngilizce öz yeterlik inançları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- 1- Ortaöğretim öğrencilerinin yabancı dil kaygı düzeyi nedir?
- 2- Ortaöğretim öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik inançlarının düzeyi nedir?
- 3- Ortaöğretim öğrencilerinin yabancı dil kaygıları;
  - a) Cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
  - b) Sınıflarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
- 4- Ortaöğretim öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik inançları;
  - a) Cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
  - b) Sınıflarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
- 5- Öğrencilerin yabancı dil kaygıları ile İngilizce öz yeterlik inançları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Çalışma ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Karasar'a göre (2009), bu model, iki ve daha fazla sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir. Bu modelde tarama yolu ile bulunan ilişkiler gerçek bir neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlanamaz; ancak, bir değişkendeki durumun bilinmesi halinde ötekinin kestirilmesinde yararlı sonuçlar verebilir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışma evrenini 2014-2015 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar il merkezinde öğrenim gören 3760 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem belirlenmesinde yansız örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Muijs, 2004). Araştırmanın örneklemini çalışma evreninden yansız örnekleme yöntemiyle seçilen ve ölçekleri gönüllü olarak ve eksiksiz yanıtlayan 280 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Örneklem giren öğrencilerin, 158'i (% 56.4) kız ve 122'si (% 43.6) erkektir. Bu öğrencilerin 105 (% 37.5) tanesi 9. sınıfta; 73'ü (% 26.1) 10. sınıfta; 61'i (% 21.8) 11. sınıfta ve 41'i (% 14.6) 12. sınıfta öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, "İngilizce Öğrenimlerini Etkileyen Yabancı Dil Kaygısı Anketi" ve "İngilizce Dersi İle İlgili Öz yeterlik İnancı Ölçeği" kullanılmıştır. İngilizce Öğrenimlerini Etkileyen Yabancı Dil Kaygısı Anketi (İÖEYDKA) Öğrencilerin yabancı dil kaygılarını belirlemek için Doğan (2008) tarafından geliştirilmiştir Ölçek 5'li Likert tipindedir ve 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri, "Kesinlikle Katılıyorum (5)", "Katılıyorum (4)", "Fikrim Yok (3)", "Katılmıyorum (2)", "Kesinlikle Katılmıyorum (1)" aralıklarında puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 27, en yüksek puan 135'dir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı $\alpha=.91$ 'dir. Bu çalışmada Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı $\alpha=.94$ bulunmuştur.

İngilizce Dersi İle İlgili Özyeterlik İnancı Ölçeği (İDİÖİÖ) ise Hancı Yanar ve Bümen (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddeleri, "Bana tamamen uyuyor (5)", "Oldukça uyuyor (4)", "Biraz Uyuyor (3)", "Çok az uyuyor (2)", "Bana hiç uyumuyor (1)" aralıklarında puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 34, en yüksek puan ise 170'tir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı $\alpha=.94$ 'dür. Bu çalışmada ise Cronbach Alfa katsayısı $\alpha=.95$ olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

"İngilizce Öğrenimlerini Etkileyen Yabancı Dil Kaygısı Anketi", "İngilizce Dersi İle İlgili Özyeterlik İnancı Ölçeği" ve kişisel bilgilerin yer aldığı ölçek formu 300 öğrenciye dağıtılmış ve eksiksiz doldurulduğu belirlenen 280 ölçek değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen verileri cinsiyet değişkeni açısından incelemek için bağımsız gruplar t-testi; sınıf değişkeni açısından incelemek ve İngilizce öz yeterlik inancının alt boyutları ile İngilizce kaygı arasındaki farklılaşmayı incelemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyans analizinde görülen farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek için ikili karşılaştırmalarda Scheffe testine başvurulmuştur. Ayrıca İngilizce öğrenimlerini etkileyen kaygı ve İngilizce öz yeterlik inancı arasındaki ilişkinin incelenmesinde Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları 0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Kullanılacak uygun testlere karar vermeden önce verilerin normal dağılıp dağılmadığı Kolmogrov-Smirnov Testi yapılarak test edilmiştir. Dağılım normal ($p=0.20>0.05$) olduğu için parametrik testlerin kullanılması uygun görülmüştür.

BULGULAR

Bu bölümde ortaöğretim öğrencilerinin yabancı dil kaygı ve İngilizce öz yeterlik inançlarının düzeyleri incelenmiş; ortaöğretim öğrencilerinin yabancı dil kaygı ve İngilizce öz yeterlik inancı puanlarının cinsiyet ve sınıflarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ve öğrencilerin yabancı dil kaygıları ile İngilizce özyeterlik inançları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Tablo 1'de öğrencilerin yabancı dil kaygısı puanlarına ilişkin betimsel istatistiklere yer almaktadır.

Tablo 1: Öğrencilerin Yabancı Dil Kaygısı Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	K	$\bar{x}$	s	x /K
Yabancı Dil Kaygısı	280	27.00	135.00	27	66.72	24.20	2.47

Tablo 1'de görüldüğü gibi, ölçekten alabilecekleri en düşük puan 27.00 iken; alabilecekleri en yüksek puan 135.00'dir. Ortaöğretim öğrencilerinin yabancı dil kaygısına ilişkin ortalama puanları "katılmıyorum" aralığındadır ($\bar{x} = 2.47$, $s = 0.89$). Tablo 2'de İngilizce öz yeterlik inancı puanlarına ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin İngilizce Özyeterlik İnancı Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişken	Alt Boyutlar	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	K	$\bar{x}$	s	x /K
İngilizce Öz Yeterlik İnancı	Okuma	280	8.00	40.00	8	23.63	6.30	2.95
	Yazma	280	10.00	50.00	10	27.19	7.89	2.71
	Dinleme	280	10.00	50.00	10	28.74	8.39	2.87
	Konuşma	280	6.00	30.00	6	16.35	5.05	2.72
	Toplam	280	34.00	170.00	34	95.92	24.46	2.82

Tablo 2'de görüldüğü gibi, ortaöğretim öğrencilerinin İngilizce öz yeterlik inancına ilişkin puan ortalama puanları "biraz uyuyor" aralığındadır ($\bar{x} = 2.82$, $s=0.71$). Alt boyutlara sırası ile bakıldığında ise "okuma" alt boyutunun puan ortalaması "biraz uyuyor" aralığında ($\bar{x} =2.95$, $s=0.78$); "yazma" alt boyutunun puan ortalaması "biraz uyuyor" aralığında ($\bar{x} =2.71$, $s=0.68$); "dinleme" alt boyutunun puan ortalaması "biraz uyuyor" aralığında ($\bar{x} =2.87$; $s = 0.83$); "konuşma" alt boyutunun puan ortalaması "biraz uyuyor" aralığında ($\bar{x} =2.82$, $s=0.84$) olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin yabancı dil kaygısına ait puanlarının cinsiyet değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için öncelikle Levene testi yapılmış ve dağılımın homojen olduğu anlaşılmıştır ($p > .05$). Bu nedenle ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmış ve sonuçlarına yer Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Yabancı Dil Kaygısına Ait Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-test Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	s	Sd	t	p
Yabancı Dil Kaygısı	Kız	158	66.66	23.70	278	-0.045	.964
	Erkek	122	66.79	24.93			

Tablo 3'te erkek öğrencilerin kaygı puanlarının kız öğrencilerin kaygı puanlarına göre çok az farklılaşmakta olduğu görülmektedir. Bu ortalama farkı örneklem dahil olan kız ve erkek sayısı ile ilgili olduğu düşünülebilir. Yapılan t-testi sonucunda kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin İngilizce öğrenmelerini etkileyen yabancı dil kaygı puanları [$t_{(278)} = -0.045$; $p > .05$] arasında .05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan fark olmadığı görülmektedir. Tablo 4'te yabancı dil kaygı puanlarını sınıf değişkeni açısından değerlendirmek için yapılan ANOVA sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Yabancı Dil Kaygısına Ait Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	Sınıf	N	$\bar{x}$	s	F	p	Sheffe
Yabancı Dil Kaygısı	9. Sınıf	105	68.95	24.42	.640	.590	-
	10. Sınıf	73	65.49	22.05			
	11. Sınıf	61	63.91	25.68			
	12. Sınıf	41	67.36	25.33			

Tablo 4'te sınıfların ortalamalarına bakıldığında ortalamaların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Sınıflar arasındaki farklılığa bakıldığında ise aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir [F=.640; p>.05]. Tablo 5'de cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin İngilizce öz yeterlik inançlarına ait t-test sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin İngilizce Öz yeterlik İnançlarına Ait Puanlarının Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	s	Sd	t	p
Okuma	Kız	158	24.30	5.93	278	2.40	.042
	Erkek	122	22.76	6.67			
Yazma	Kız	158	28.68	7.68	278	3.66	.000
	Erkek	122	25.27	7.78			
Dinleme	Kız	158	29.61	7.83	278	1.98	.048
	Erkek	122	27.61	9.98			
Konuşma	Kız	158	16.44	4.95	278	.323	.747
	Erkek	122	16.24	5.18			

Tablo 5'te tüm boyutlarda kız öğrencilerin İngilizce öz yeterlik inancı puan ortalamalarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. t-test sonucu, "okuma" alt boyutunda [$t_{(278)}=2.40$; $p<.05$]; "yazma" alt boyutunda [$t_{(278)}=3.66$; $p<.05$] ve "dinleme" alt boyutunda [$t_{(278)}=1.98$; $p<.05$] kız ve erkek öğrencilerin İngilizce öz yeterlik inançlarının farklılaştığı; ancak "konuşma" alt boyutunda [$t_{(278)}=0.32$; $p>.05$]; kız ve erkek öğrencilerin İngilizce öz yeterlik inançları arasında farklılığın olmadığı görülmektedir. Tablo 6'da öğrencilerin İngilizce öz yeterlik inancı puanlarının sınıf değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin İngilizce Öz yeterlik İnançlarına Ait Puanlarının Sınıfa Göre Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

İngilizce İnançı	Öz Yeterlik	Sınıf	N	$\bar{x}$	s	F	p	Sheffe
Okuma		9. Sınıf	105	24.74	5.24	5.737	.001	9>12
		10. Sınıf	73	24.63	6.19			
		11. Sınıf	61	22.57	6.61			
		12. Sınıf	41	20.58	7.41			
Yazma		9. Sınıf	105	28.84	6.62	5.704	.001	9>12
		10. Sınıf	73	28.15	7.17			
		11. Sınıf	61	25.55	9.16			
		12. Sınıf	41	23.70	8.76			
Dinleme		9. Sınıf	105	30.26	7.01	4.388	.005	9>12
		10. Sınıf	73	29.54	8.27			
		11. Sınıf	61	27.54	8.35			
		12. Sınıf	41	25.19	10.65			

Konuşma	9. Sınıf	105	16.92	4.16	7.348	.000	9>12
	10. Sınıf	73	17.82	4.91			10>11
	11. Sınıf	61	15.37	5.19			10>12
	12. Sınıf	41	13.75	5.96			

Tablo 6'da okuma alt boyutuna [$F=5.73$; $p<.05$] bakıldığında ortalamaların az farkla birbirine yakın olduğu görülmektedir. Sınıflar arasında okuma boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır. Farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testinin sonucuna göre 9-12 ve 10-12. sınıflar arasında olduğu, 9. ve 10. sınıfların lehine olduğu görülmektedir. Yazma alt boyutunda [$F=5.70$; $p<.05$] sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık vardır ve bu farklılığın 9-12 ve 10-12. sınıflar arasında ve 9 ile 10. sınıfların lehinedir. Dinleme alt boyutuna [$F=4.38$; $p<.05$] bakıldığında sınıf değişkenine göre öğrencilerin öz yeterlik inançlarında farklılığın olduğu ve bu farklılığın 9-12. sınıflar arasında ve 9. sınıfların lehine olduğu görülmektedir. Son alt boyut konuşmaya bakıldığında [$F=7.34$; $p<.05$] ise öğrencilerin öz yeterlik inançlarının sınıf değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir ve bu farklılık 9-12, 10-11, 10-12. sınıflar arasındadır. Farklılık 9. ve 10. sınıfların lehinedir. Tablo 7'de öğrencilerin yabancı dil kaygısı ile İngilizce öz yeterlik inancı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin Yabancı Dil Kaygıları İle İngilizce Özyeterlik İnançları Arasındaki İlişki

		Yabancı Dil Kaygısı	Okuma	Yazma	Dinleme	Konuşma	İngilizce Özyeterlik
Yabancı Dil Kaygısı	r	1.00	-.318*	-.183*	-.247*	-.232*	-.274*
Okuma	r	-.318*	1.00	.680*	.732*	.698*	.873*
Yazma	r	-.183*	.680*	1.00	.687*	.685*	.875*
Dinleme	r	-.247*	.732*	.687*	1.00	.766*	.912*
Konuşma	r	-.232*	.698*	.685*	.766*	1.00	.871*
İngilizce Özyeterlik	r	-.274*	.873*	.875*	.912*	.871*	1.00

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin İngilizce öğrenmeyi etkileyen kaygı düzeyleri ile İngilizce öz yeterlik inançları arasında negatif yönde, anlamlı ve düşük düzeyde bir ilişkinin bulunduğu söylenebilir ($r=-.274$; $p<.05$). Bu sebeple öğrencilerin yabancı dil öğrenmelerini etkileyen kaygıları azaldıkça İngilizce dersi öz yeterlik inancının da artacağı söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin, yabancı dil kaygıları ile İngilizce özyeterlik inançları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını incelemek, öğrencilerin yabancı dil kaygıları ile İngilizce özyeterlik inançlarının cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada öncelikle öğrencilerin yabancı dil kaygısı puanları belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu İngilizce Öğrenmelerini Etkileyen Yabancı Dil Kaygısı Anketi'ndeki maddelere "katılmıyorum" aralığında cevap vermişlerdir. Bu bulgu öğrencilerin yabancı dil kaygısına çok fazla sahip olmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu İngilizce özyeterlik inancı alt boyutları olan okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerine ait maddelere ise "biraz uyuyor" aralığında cevap vermişlerdir. Bu durum öğrencilerin orta düzeyde özyeterliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin yabancı dil kaygıları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Hem kız öğrenciler hem de erkek öğrenciler aynı oranda yabancı dil kaygısına sahiptirler. Öğrencilerin İngilizce öğrenmelerini etkileyen yabancı dil kaygısı sınıf değişkeni açısından ele alındığında sınıflar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Öğrencilerin İngilizce özyeterlik inançlarına ilişkin puanları cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında okuma, yazma ve dinleme becerilerinde kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında farklılığın olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okuma, yazma ve dinleme alt boyutlarında daha fazla özyeterliğe sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Konuşma boyutunda ise kız ve erkek öğrencilerin puan ortalamaları çok

yakındır, kız ve erkek öğrencilerin özyeterlik inançlarında konuşma boyutunda bir farklılık yoktur. Ancak öğrencilerin İngilizce özyeterlik inançları sınıf değişkeni açısından ele alındığında okuma, yazma, dinleme ve konuşma alt boyutlarında anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir. Öğrencilerin İngilizce özyeterlik inancı daha alt sınıflarda daha yüksek iken 11. ve 12. sınıfa geldiklerinde bu inancın düştüğü görülmektedir. Bu durum sınıf düzeyi ilerledikçe İngilizceyi daha az önemli görmeleriyle ilgili olabilir.

Yabancı dil kaygısı ile İngilizce özyeterlik inancı arasındaki korelasyon analizi düşük düzeyde negatif ama anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Bu durum öğrencilerin yabancı dil öğrenmelerini etkileyen kaygıları azaldıkça İngilizce dersi özyeterlik inançlarının artacağı şeklinde yorumlanabilir.

Anyadubalu (2010), özyeterlik ve İngilizce dil performansı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı fakat İngilizce dil kaygısı ve özyeterlik arasında negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar bu çalışmanın sonuçları ile örtüşmektedir. Yuh-show (2001)'de yaptığı çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Yabancı dil öğrenme kaygısı ile yabancı dil özyeterliği arasında güçlü negatif yönde bir ilişki vardır. Çubukcu (2008) ise yaptığı çalışmada yabancı dil öğrenme kaygısı ile özyeterlik arasında bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda bu çalışmada elde edilen sonuçlarla örtüşmemektedir.

Mills, Parajes ve Herron (2007) yaptıkları çalışmada özdüzenleme için özyeterliğin Fransızca öğrenme kaygısından daha fazla Fransızca okuma ve dinleme başarısında önemli bir belirleyici olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca yaptıkları çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla özyeterliğe sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmadaki sonuçlarla kısmen örtüşmektedir. Tsai (2013), yaptığı çalışmada orta seviyedeki öğrencilerin daha üst ve en üst seviyedeki öğrencilere göre daha fazla yabancı dil öğrenme kaygısının olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgu bu çalışmanın sonuçları ile örtüşmektedir. Yine aynı çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla yabancı dil kaygısına sahip olduğunu göstermektedir ve bu bağlamda bu çalışma ile örtüşmemektedir.

Gardner, Tremblay, Masgoret (1997) ve Wharton (2000) yaptıkları çalışmalarda dil öğrenme kaygısı ve yeterlilik seviyesi arasında negatif yönde yüksek bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. MacIntyre ve Gardner'in (1994) çalışmalarına göre yabancı dil öğrenme kaygısı yüksek olan öğrencilerin kendi fikirlerini ifade etmekte zorlandıkları ve kendi yeteneklerini fark etmedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Pappamihiel'in (2002), çalışması kaygısı yüksek olan öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri ile akademik becerilerinin olumsuz yönde etkilendiğini göstermektedir.

Not: Bu çalışma 24-26 Nisan 2015 tarihlerinde Antalya'da 16 ülkenin katılımıyla düzenlenen 6th International Congress on New Trends in Education- ICONTE' de sunulan sözlü bildirinin geliştirilmiş biçimidir.

KAYNAKÇA

Akpur, U. (2005). *Öğrenilmiş Çaresizlik ve Kaygı Düzeylerinin İngilizce Başarı Düzeyine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Aktaş, T. (2014). Yabancı Dil Öğretmenlerinin Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Öz Yeterlik Algı Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3, 26-38.

Anaydubalu, C. C. (2010). Self-Efficacy, Anxiety, and Performance in the English Language among Middle-School Students in English Language Program in Satri Si Suriyothai School, Bangkok. *International Journal of Human and Social Sciences*, 5(3), 193-198.

Aydın, B. (1999). *Konuşma ve Yazma Derslerinde Yabancı Dil Öğrenimindeki Kaygı Nedenleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Aydın, S. ve Zengin, B. (2008). Yabancı Dil Öğreniminde Kaygı: Bir Literatür Özeti. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(1), 81-94.

- Aydın, S. ve Takkaç, M. (2007). İngilizceyi İkinci Dil Olarak Öğrenenlerde Sınav Kaygısının Cinsiyet ile İlişkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 259-266.
- Bandura, A. (1977). Self-Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84 (2), 191-215.
- Bandura, A. (1993). Perceived Self-Efficacy in Cognitive Development and Functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117-148.
- Batumlu, D. Z. U. (2006). *YTU Yabancı Diller Yüksekokulu Hazırlık Öğrencilerinin Yabancı Dil Kaygılarının İngilizce Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Batumlu, D.Z. ve Erden, M. (2007). Yıldız Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Hazırlık Öğrencilerinin Yabancı Dil Kaygıları İle İngilizce Başarıları Arasındaki İlişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 3 (1), 24-38.
- Baş, G. (2013). İlköğretim İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2), 411-424.
- Baş, G. (2014). Lise Öğrencilerinde Yabancı Dil Öğrenme Kaygısı: Nitel Bir Araştırma. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36 (2), 101-119.
- Bekleyen, N. (2004). Foreign Language Anxiety. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 27-39.
- Crystal, D. (1997). *English as a global language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Celebi, S. (2009). *Teachers and students' views on anxiety in English classrooms and attitudes towards English*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Cheng, Y. S. (2004). A measure of second language writing anxiety: Scale development and preliminary validation. *Journal of Second Language Writing*, 13, 317- 331.
- Çubukçu, F. (2008). A Study On The Correlation Between Self-efficacy And Foreign Language Learning Anxiety. *Journal of Theory and Practice in education*, 4(1), 148-158.
- Dalkılıç, N. (2001). *An investigation into the role of anxiety in second language learning*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Doğan, A. (2008). Lise Öğrencilerinin İngilizce Öğrenimlerini Etkileyen Yabancı Dil Kaygısı. *Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkez TÖMER Dil Dergisi*, 139, 48-67.
- Ergür, D, O. (2004). Yabancı Dil Öğrenimi Sürecinde Kaygı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 48-53.
- Ganschow, L. & Sparks, R. (1996). Anxiety about Foreign Language Learning among High School Women. *The Modern Language Journal*, 80, 199-212.
- Gardner, R. C., Tremblay, P., & Masgoret, A. M. (1997). Toward a full model of second language learning: An empirical investigation, *The Modern Language Journal*, 81(3), 344-362.
- Gülsün, R. (1997). *An analysis of the relationship between learners' foreign language classroom anxiety and achievement in learning English as a foreign language in the freshman classes at the university of Gaziantep*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Hamid, O. (2009). *Sociology of language learning: Social biographies and school English achievement in rural Bangladesh*. Unpublished doctoral dissertation. University of Queensland, Australia.
- Hancı Yanar, B. ve Bümen, T. N. (2012). İngilizce İle İlgili Özyeterlik İnancı Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 97-110.
- Horwitz, E. K. (1986). Preliminary evidence for the reliability and validity of a foreign language anxiety scale. *TESOL Quarterly*, 20(3), 559-562.

- Horwitz, E. K., Horwitz, M., & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *Modern Language Journal*, 70(1), 125-132.
- Horwitz, E. K., & Young, D. J. (1991). *Language anxiety: From theory and research to classroom implications*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Horwitz, E. K. (2001). Language anxiety and achievement. *Annual Review of Applied Linguistics*, 21, 112-126.
- Kachru, B.B. (1990). *The alchemy of English: The spread, functions, and models of non-native Englishes*. Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Krashen, S. D. (1987). *Principles and practice in second language acquisition*. Prentice-Hall International.
- Kyosti, J. (1992). *Trait and test anxiety in the FL classroom*. (Eric Document No. 345551).
- MacIntyre, P. D. & Gardner, R. C. (1993). The effects of induced anxiety on three stages of cognitive processing in computerized vocabulary learning. *Studies in Second Language Acquisition*, 16, 1-17.
- MacIntyre, P. D. & Gardner, R. C. (1994). The subtle effects of language anxiety on cognitive processing in the second language. *Language Learning*, 44, 283-305.
- MacIntyre, P. D., Noels, K. A. & Clément, R. (1997). Biases in self-ratings of second language proficiency: The role of language anxiety. *Language Learning*, 47(2), 265-287.
- Mills, N., Pajares, F. & Herron, C. (2007). Self-efficacy of College Intermediate French Students: Relation to Achievement and Motivation. *Language Learning*, 57(3), 417-442.
- Mujis, D. (2004). *Doing Quantitative Research in Education with SPSS*. Sage Publications.
- Onur, M. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Yabancı Dil Başarısının Yabancı Dil Öğrenmeye İlişkin Tutum, Özsaygı ve Denetim Odağı Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Oya, T., Manola E. & Greenwood J. (2004). The influence of personality and anxiety on the oral performance of Japanese speakers of English. *Applied Cognitive Psychology*, 18, 841-855.
- Öner, G. ve Gedikoğlu, T. (2007). Ortaöğretim Öğrencilerinin İngilizce Öğrenimlerini Etkileyen Yabancı Dil Kaygısı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 144-155.
- Önem, E. (2010). The Relationship Among State-Trait Anxiety, Foreign Language Anxiety and Test Anxiety. *TÖMER Dil Dergisi*, 148, 17-36.
- Öztürk, G. ve Saydam, D. (2014). Yabancı Dilde Yazmada Özyeterlik ve Kaygı: Türkiye'de Bir Durum Çalışması. *Başkent Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 1(2), 10-21.
- Pajares F. (1997) Current Directions in Self-efficacy Research. In: M. Maehr & P. R.
- Pajares, F. (2003). Self-efficacy beliefs, motivation, and achievement in writing: A review of the literature. *Reading & Writing Quarterly*, 19 (2), 139-158.
- Pappamihel, N. E. (2002). English as a second language students and English language anxiety: Issues in the mainstream classroom. *Research in the Teaching of English*, 36, 327-355.
- Raofi, S., Tan, B.H. & Chan, S.H. (2012). Self-efficacy in second/ foreign language learning context. *English Language Teaching*, 5 (11), 60-73.
- Sapir, S. & Aronson, A. E. (1990). The relationship between psychopathology and speech and language disorder in neurological patients. *Journal of Speech Hearing Disorders*, 55, 503- 509.
- Sarıgül, H. (2000). *Trait anxiety and foreign language anxiety and their effects on learners' foreign language proficiency and achievement*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Schunk, D. (2008). *Learning theories, an educational perspective*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson/Merrill Prentice Hall.

- Sertçetin, A. (2006). *Classroom foreign language anxiety among Turkish primary school students*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludađ Üniversitesi, Bursa.
- Spielberg, C. D., (1972). *Anxiety: current trend in theory and research*. New York: Academic Press.
- Tsai, C. C. (2013). The Impact of Foreign Language Anxiety, Test Anxiety, and Self-efficacy Among Senior High School Students Students in Taiwan. *International Journal of English Language and Linguistics Research*, 1(3), 1-17.
- Von Wörde, R. (1998). Students' perspectives on foreign language anxiety. *Inquiry*, 8(1), 1-15.
- Wang, C., & Li, Y. (2010). An Empirical Study of Reading Self-efficacy and the Use of Reading Strategies in the Chinese EFL Context. *The Asian EFL Journal Quarterly*, 12(2), 144-162.
- Wolters, C., & Pintrich, P. R. (1998). Contextual differences in student motivation and self-regulated learning in mathematics, English, and social studies classrooms. *Instructional Science*, 26, 27-47.
- Wharton, G. (2000). Language learning strategy use of bilingual foreign language learners in Singapore. *Language Learning*, 50, 203-204.
- Yuh-show, C. (2001). Learners' beliefs and second Language anxiety. *Concetric: Studies in English literature and linguistics*, 27 (2), 75 – 90.
- Zhanibek, A. (2001). *The relationship between language anxiety and students' participation in foreign language classes*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Bilkent Üniversitesi, Ankara.